

PÄLKÄNEEN KUNTA

Tarkastuslautakunta 29.5.2019

ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2018**JOHDANTO**

Nykyinen kunnanvaltuusto aloitti toimikautensa 1.6.2017. Valtuustossa on 27 jäsentä. Valtuuston kokoonpanossa tehtiin muutos elokuussa 2018, kun Risto Lindholmille myönnettiin ero paikkakunnalta muuton vuoksi ja tilalle varsinaiseksi valtuutetuksi tuli puolueensa Arto Reinikainen ensimmäiseltä varasijalta. Risto Lindholmin tilalle tarkastuslautakuntaan valittiin Raimo Ohtonen.

Kunnanjohtaja Janita Koivistolle myönnettiin opintovapaa 1.2.-31.7.2018. Hänen sijaisekseen kunnanvaltuusto valitsi Petri Härkösen. Joulukuussa kunnanvaltuusto valitsi uudeksi hallintojohtajaksi Anitta Hietaniemen, kun hallintojohtaja Tuomas Hirvonen irtisanoutui tehtävästä. Janita Koivisto irtisanoutui 20.11.2019 ja virka julistettiin haettavaksi 23.11.-7.12., jota alkaa jatkettiin 14.12.2019 asti.

Kunnan väkiluvun väheneminen jatkuu. Vuoden 2018 väkiluku oli 6499 asukasta (Tilastokeskus), mikä on 68 asukasta vähemmän kuin edellisellä vuonna. Vuonna 2019 asukasluku on ennakkotietojen mukaan kasvanut 13 kuntalaisella huhtikuun loppuun mennessä. Työttömyystilanne on parempi kuin keskimäärin Pirkanmaalla. Joulukuussa 2018 Pälkäneellä työttömien työnhakijoiden osuus oli 7,4 % (Pirkanmaa 9,3 %). Uuden kuntastrategiaan (hyväksytty 3.5.2018) on kirjattu, että kunnan asukasluku kasvaa 1000:lla asukkaalla kymmenessä vuodessa.

Pälkäneen historian merkittävin investointi, Kostia Areena, otettiin käyttöön syyskuussa 2018. Roholan asuntoalueen kunnallistekniikan rakentaminen aloitettiin. Tonttimyynti ei ole valitettavasti käynnistynyt odotetusti, vaikka tontteja tarjottiin alennuksellakin.

Kunnan talouden tasapainotusohjelma ja strategia vuoteen 2028 asti hyväksyttiin valtuustossa 28.6.2018. Joulukuun valtuuston kokous kumosi kesäkuun kokouksen talouden tasapainottamiseen liittyvät pykälät 34 ja 35. Talouden tasapainottamisen ohjelmatyö jatkuu.

Vuoden 2018 tilikauden tulos oli -2,15 milj. € ja poistoerojen vähennysten jälkeen alijäämäksi jäi 1,49 milj. €.

Sarastia Oy hoitaa kunnan kirjanpidon ja palkanlaskennan.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄ, ARVIOINTIMENETTELY JA KOKOONPANO

Pälkäneen kunnanvaltuusto on kuntalain mukaisesti asettanut tarkastuslautakunnan, toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten. Lautakunnan toimikausi alkoi 1.6.2017 uuden valtuustokauden alkaessa.

Kuntalain (410/2015) 84 §:n mukaan tiettyjen kunnan luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden on ilmoitettava sidonnaisuuksistaan tarkastuslautakunnalle. Säännöstä on sovellettu 1.6.2017 alkaen.

Tämän arvioinnin perustana ovat olleet talousarvioissa kunnanvaltuuston hyväksymät toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Tarkastuslautakunta on perehtynyt toimielinten päätöksiin. Lautakunnan kuultavana on ollut eri tehtäväalueiden johtavia viranhaltijoita ja työntekijöitä. Lisäksi tarkastuslautakunta on kuullut vastuunalaista tilintarkastajaa.

Tilikautena 2018 tarkastuslautakunnassa ovat toimineet:

Tiina Kokkola, puheenjohtaja
 Matti Rulja, varapuheenjohtaja
 Risto Lindholm 22.8.2018 asti
 Raimo Ohtonen 22.8.2018 alkaen
 Elina Lintunen
 Jarkko Pihkala
 Heli Puputti 14.2.2019 asti
 Helena Romu 14.2.2019 alkaen
 Veli-Matti Salakka

Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut johdon sihteerinä Päivi Nieminen.

Tilintarkastusyhtiöksi kunnanvaltuusto on valinnut 15.5.2017 vuosille 2017-2019 KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy:n, jonka päävastuullisena tilintarkastajana on toiminut KHT, JHT Mari Säynätjoki.

TALOUDELLISTEN JA TOIMINNALLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

Toimintakulut

Vuoden 2018 alkuperäisen talousarvion toimintakulut olivat 46.906.608 € ja muutetussa talousarviossa 47.906.608 €. Tilinpäätöksessä toimintakulujen toteutuma oli 47.145.421,22 €. (Toimintakulut TP 2017/43.055.853,30 €.) Kunnanvaltuusto hyväksyi 1,0 milj. € lisämäärärahan sosiaali- ja terveystalouksien palveluihin. 761.187 €:n poikkeamaan vaikuttivat mm. henkilöstömenojen allukset ja kunnanhallituksen asettama hankinta- ja rekrytointikielto loppuvuodeksi 2018.

Toimintatuotot

Vuoden 2018 talousarvion toimintatuotot olivat 5.178.145 € ilman sisäisiä tuottoja. Tilinpäätöksessä toimintatuottojen toteutuma oli 4.836.647,99 €. Toimintatuotot jäivät arvioitua pienemmäksi ja alittivat talousarvion 341.497,01 €:lla. Sisäiset toimintakulut ja -tuotot toteutuivat talousarvion mukaisesti. Sisäisistä laskutuksista luovuttiin vuoden 2018 alusta. 700.000 €:n sisäinen hallintopalvelutuotto kirjattiin hallintopalveluihin ja kulut kohdistuivat sivistys-, ruoka-, siivous-, vapaa-aika-, ja teknisiin palveluihin sekä rakennusvalvontaan ja ympäristönsuojeluun.

Verot

Vuoden 2018 talousarviossa verotuloiksi arvioitiin 22.583.000 € ja toteuma tilinpäätöksessä oli 22.204.888,18 €. Kunnan verotulojen toteuma oli 378.111,90 € arvioitua pienempi. Tuloverojen toteuma oli 245.902,67 € ja osuus yhteisöveroista tuotoista 140.347,10 € arvioitua pienemmät. Kiinteistöverotulot toteutuivat 8.137,89 € arvioitua suurempina. Tilikauden verotulot olivat 875.550 € pienemmät kuin vuonna 2017.

Valtionosuudet

Vuoden 2018 valtionosuuksiksi arvioitiin 16.347.160 €. Toteuma tilinpäätöksessä oli 16.539.000 €. Valtionosuudet olivat 38.000 € suuremmat kuin vuonna 2017.

Vuosikate

Alkuperäisessä talousarviossa vuosikatteeksi arvioitiin 693.528 € ja muutetussa talousarviossa -306.472 € ja toteutuma oli -247.602,20 €, jota paransi Pirkanmaan sairaanhoitopiiriltä saatu 290.000 €:n ylijäämän palautus. Vuosikate heikkeni edellisestä vuodesta 1.588.960 €. Vuosikate ei riitä kattamaan poistoja 2.397.700 €, ja poistoista jää kattamatta yli 2 milj. €.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos oli alijäämäinen 2.150.111 €, josta poistoerojen vähennysten jälkeen alijäämä oli 1.490.526,68 € (TA2018/-1.269.036). (Vuoden 2017 oli 531.000 € alijäämäinen, mutta poistojen jälkeen tulos oli 64.000 € ylijäämäinen.)

TOIMINNAN RAHOITUS

Kunnan rahavarat olivat tilikauden alussa 3.946.987,54 € ja tilikauden lopussa 5.247.768,49 €. Kunnan lainakanta tilikauden lopussa oli 11.456.345,40 €, joka on 1.765 €/asukas (TP 2017/ 1.197 €). Lainamäärää kasvatti 4,5 milj, €:n talousarviolainan nosto. Tilastokeskuksen tietojen mukaan koko maan vuoden 2017 keskimääräinen lainakanta/asukas oli 2 933 € ja Pirkanmaalla 2453 €.

INVESTOINNIT

Kunnan investointimenojen kokonaisuudeksi arvioitiin 8.811.000 € ja tulojen 702.500 €. Investoinnit toteutuivat menojen osalta 4.887.000 € ja tulojen osalta 460.000 €.

Vuoden 2018 merkittävimmät investointihankkeet olivat Kostia Areena toteutukseen varattu miljoona euroa ja Roholan alueen kunnallistekniikkaan ja siirtolinjan suunnitteluun varattu 3,3, milj. €. Kostia Areena otettiin käyttöön syyskuussa 2018 ja Roholan kunnallistekniikan rakentaminen alkoi 26.7.2018.

Teknisen lautakunnan alaisissa investoinneissa jäi toteutumatta hankkeita, sillä talouden tasapainotussuunnitelmissa tehtiin muutoksia loppuvuodesta. Eräiden kaavateiden rakentamiskohteet jäivät odottamaan kaavamuutosta, joka hyväksyttiin vuoden 2019 puolella.

HENKILÖSTÖ

Vuoden 2018 lopussa kunnan palveluksessa oli 264 henkilöä (2017/266), joista määräaikaisia oli vuoden lopussa 65 henkilöä (2017/63). Henkilöstökulut olivat 10.840.420 €, joista palkat ja palkkiot olivat 8.421.525 €. Henkilöstökulut laskivat edelliseen vuoteen verrattuna 112.602 €.

TOIMIELIMET

Kunnan lautakuntarakenne muutettiin uuden valtuustokauden alussa 1.6.2017. Seuraavasta taulukosta näkyy kuinka eri toimielinten menot ja tulot ovat toteutuneet. Toimielinten on pysyttävä talousarviossa tai pyydettävä kunnanvaltuustolta ylityslupa.

Yhteenveto käyttötalouden määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

	Määrärahat (€EUR)					Tulot (€EUR)							TA netto	Netto
	Aikap. TA	TAA:n muutokset	TA suunt. järkeä	Toteut.	Poikkeama	(Poikkeama su. %)	Aikap. TA	TAA:n muutokset	TA suunt. järkeä	Toteut.	Poikkeama	(Poikkeama su. %)		
KÄYTTÖTALOUS-OJA														
Tarvetalouden osasto														
Tuotantotoiminta	16		16	10	-6	-62,50 %								
Kunnanhallinto														
Hallintopalvelut	2 473		2 473	2 324	-149	-6,03 %	316		316	346	30	9,7	-1637	-1478
Talous- ja tukipalvelut	2 822		2 822	2 229	-593	-21,0 %	2149		2149	1812	-337	-15,7	-473	-417
Määräytyvät ja luovutettavat palvelut	123		123	89	-34	-63,9 %	2		2	8	6	300	-139	-91
Erävoimainosasto														
Erävoimainosasto	21 948	1 000	24 948	23 433	-1 515	-6,1 %				40	40		-24948	-23398
Erävoimainosasto														
Erävoimainosasto	634		634	671	37	5,84 %	70		70	89	19	27,1	-564	-532
Erävoimainosasto														
Erävoimainosasto	12 661		12 661	12 267	-394	-3,12 %	626		626	761	135	21,6	-6104	-11306
Talouden osasto														
Talouden osasto	3 291		3 291	3 173	-118	-3,58 %	3577		3577	3 475	-102	-2,8	288	-300
Vesihuolto	737		737	816	79	10,6 %	1397		1397	1 219	-178	-12,7	288	-300
Erävoimainosasto														
Erävoimainosasto	128		128	149	21	16,40 %	88		88	23	-7	-8,8	-48	-76
Ympäristönsuojelu	221		221	183	-38	-17,18 %	17		17	11	-6	-33,3	-204	-178
INVESTITIO-OJA														
Kunnanhallinto														
Hallintopalvelut	446		446	495	49	11,0 %	388		388	273	-115	-29,6	-446	-323
Erävoimainosasto														
Erävoimainosasto														
Talouden osasto	7 001		7 001	4 093	-2 908	-41,5 %	503		503	261	-242	-48,1	-6 497	-3 894
Vesihuolto	1 163		1 163	294	-869	-74,7 %							-1 163	-294

Tilinpäätöksessä on esitetty eri toimielinten toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä niiden toteutuminen.

KUNTAKONSERNI

Kunnan yhdisteltyyn konsernitilinpäätökseen kuuluvat kunnan tytäryhtiöt: Pälkäneen Asuntotuotanto Oy, Pälkäneen Aluelämpö Oy, Pälkäneen Valokuitu Oy ja Keskinäinen Kiinteistö Oy Luopioisten pienteollisuustalo. Lisäksi yhdisteltyyn konsernitilinpäätökseen sisältyvät osuudet kuntayhtymistä (Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, Valkeakosken seudun koulutuskuntayhtymä, Pirkanmaan liitto ja Koulutuskeskus Tavastia) ja yksi osakkuusyhteisö (Luopioisten Vesihuolto Oy).

Konsernitilinpäätös on 2.545.829,82 alijäämäinen. Konsernin velat tilikauden päättyessä olivat 23.679.676,70 €, joka on 3 643,58 (vuonna 2017 2.499 €/asukas).

TALouden TASAPAINOTTAMINEN

Kunnan toimintakate on kasvanut viime vuosina lähes 3 €/asukas. Kunnan taseessa on ylijäämiä vuoden 2018 lopulla hiukan alle 9,5 milj. €. Nykyisellä tahdilla eläen kunnan ylijäämät muuttuvat alijäämiksi vuoteen 2022 mennessä ja seuraavana vuonna ylittyy kriittinen raja 1000 €/asukas. Maan maksimissa olevalla veroprosentilla tilanne ei korjaudu. Kunnassa hyväksyttiin talouden tasapainotusohjelma 28.6.2018. Siihen tehtiin muutoksia joulukuun kokouksessa, kun pykälät 34 ja

35 kumottiin. Kunnanhallitus vastaa talouden tasapainosta. Tarkastuslautakunta edellyttää kunnanhallituksen johdolla tehtävää valmistelua niin, että talouden vuotuinen alijäämä poistuu ensisijaisesti rakenteellisin keinoin mahdollisimman pian.

Talouden tasapainotuksen suunnitelmat tulee toteuttaa niin, että tulevien vuosien alijäämäiset vuodet saadaan kääntymään positiivisiksi.

SIDONNAISUUSILMOITUKSET

Kuntalain mukaan tiettyjen kunnan luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden on ilmoitettava julkisesti sidonnaisuuksistaan. Tarkastuslautakunta valvoo sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja huolehtii sidonnaisuusrekisterin julkisten tietojen julkaisemisesta kunnan verkkosivuilla.

Pälkäneen kunta on hankkinut sidonnaisuusrekisteripalvelut Project-TOP Solutions Oy:ltä. Palvelu on verkkopalvelu, johon luottamushenkilöt ja viranhaltijat itse täydentävät sidonnaisuustietonsa. Tarkastuslautakunta on sidonnaisuusrekisterin rekisterinpitäjä ja vie sidonnaisuusilmoitukset valtuustolle tiedoksi säännöllisesti.

Tarkastuslautakunta on antanut selvityksen sidonnaisuusilmoituksista kunnanvaltuuston joulukuun kokouksessa.

MUUT HAVAINNOT

Kuntalain (410/2015) 14 §:n mukaan valtuusto päättää kuntastrategiasta. Valtuusto päätti kuntastrategiasta 2018-2028, jonka isona tavoitteena on kasvattaa kunnan asukasmäärää 1000:lla asukkaalla. Strategian työstämistä ja toteuttamista varten on perustettu työryhmiä, jotka ovat aloittaneet työnsä.

Edellisen strategian toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen on selostettu kattavasti tilinpäätöksessä.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että teknisen toimen organisaation rakennetta tarkistetaan niin, että hankkeiden budjettien ja päätösten seuranta on yksiselitteistä.

Pälkäneellä 29.5.2019

Tiina Kokkola, puheenjohtaja

Matti Rulja, varapuheenjohtaja

Helena Romu

Veli-Matti Salakka

Jarkko Pihkala

Raimo Ohtonen